

המבול שִׁמְגַרְשׁ אֶת הָאָדָם מִפְּנֵי

מִתְקָא עַן הַדַּעַת נֶעַד תְּפִלַּת הַגִּשְׁם, הָאָדָם נִשְׁקָט לֹא עַל עַצְמוֹ הַצָּרָה, אֲלָא עַל תְּהַרְתּוֹ לְחַטֵּף אֶת הַתּוֹצֵאָה לְפָנֵי שְׁהִרְתָּה עֲבָדָה. בְּעוֹלָם שֶׁבּוֹ קִיתוֹן אֶקֶד מְמַקֵּר שֶׁל נִכְיָה מְחַרֵּב עֲבוּדָה שֶׁל שְׂגִימָה, פִּיצֵד נִלְמַד שֶׁהַתְּהִיָּה הִיא מִקְנֵת הַחַיִּים הָאֲמִתִּית שֶׁלָּנוּ

כוס וקיתון

יש רגע כזה בסוכה.

ערב. השולחן ערוך, הנרות דולקים, ומבעד לסכך נראים כמה כוכבים, בדיוק כמו שצריך. ואז נופלת טיפה, ואחריה עוד אחת.

כולם מרימים את הראש בבת אחת. איש לא אומר מילה, אבל כולם יודעים שמשוהו כאן לא בסדר. עוד כמה דקות מפנים את הצלחות, מקפלים את המפה ונכנסים הביתה בשתיקה מאוכזבת.

והמוזר הוא שעל הגשם הזה בדיוק אנחנו עומדים עכשיו בדיון. "בחג נידונין על המים". כל החג סובב סביבו: מנסכים מים על המזבח, נוטלים ערבה שגדלה על הנחל, ובעוד ימים ספורים נעמוד בתפילה ונזכיר אותו בשמו. אין דבר שאנחנו צריכים יותר מגשם. בלעדיו אין תבואה, אין לחם, אין שנה.

ובכל זאת, אותו גשם עצמו, כשהוא יורד עלינו בסוכה, נקרא בלשון חז"ל "סימן קללה". שבו מ כאן נבקש אותו ונקרא לו חיים. הלילה, בסוכה, קוראים לו קללה. מה השתנה?

כוס וקיתון

הגשם לא השתנה. אותן טיפות, אותם עננים, אותם שמים. מה שהשתנה הוא המקום שעליו הגשם יורד.

שבוע מכאן הגשם ייפול על שדות חרושים, על אדמה צמאה שמחכה לו. הוא ייכנס לתוכה, ייקלט בה ויהפוך ללחם. אבל הלילה הוא נופל על סוכה, והסוכה לא נבנתה בשביל גשם. היא דירת ארעי, עם סכך שעשוי בכוונה כך שיראו דרכו את השמים. היא בנויה להכיל אדם תחת השמים, לא להכיל את מה שיורד מהם.

כשהגשם יורד עליה, אין לו לאן להיכנס. הוא לא ממלא דבר. הוא רק מרטיב, מקלקל ומוציא אותנו החוצה. ובאותו רגע אנחנו יוצאים לא רק מבית של עצים וסכך. אנחנו יוצאים מן המצווה. הדבר הטוב ביותר שביקשנו הוא בדיוק מה שמונע מאיתנו לקיים את מה שנצטוונו.

זה הדבר הראשון שהסוכה מלמדת: יש קללה שאינה באה מחוסר. היא באה משפע. שפע אמיתי, טוב ומבוקש, שמגיע למקום שאינו בנוי לקבל אותו.

המשנה במסכת סוכה מתארת את הרגע הזה במשל: עבד בא למוזג כוס לרבו, והרב שופך לו קיתון על פניו.

כדאי לשים לב למילים. העבד בא עם כוס. כוס היא כלי קטן ומדוד, בגודל של אדם. כלי שאפשר להחזיק ביד אחת ולשתות ממנו. קיתון הוא כלי גדול, כד שממלאים ממנו כוסות רבות. כשהרב שופך קיתון על פני העבד, אין כאן מחסור במים. יש בהם יותר מדי. כל מה שהיה יכול להשקות אותו ימים רבים מגיע עליו בבת אחת, אל הפנים, והוא נשאר רטוב ומבוויש, ולא שותה דבר.

וכל החג אנחנו עושים בדיוק את מעשה העבד. כל בוקר מנסכים מים על המזבח, מעט מים, בכלי קטן. אנחנו מגישים כוס ומבקשים: תן לנו מים לשנה הבאה, במידה ובזמן.

ואם הגשם יורד עכשיו, כשאנחנו יושבים תחת הסכך, התשובה חוזרת אלינו כקיתון. ביקשנו מים וקיבלנו מים, אבל לא בכלי שהגשנו. קיבלנו אותם במקום ובזמן שבהם אי אפשר לשתות אותם.

כאן מתגלה חוק שחוזר בחיים שוב ושוב. בדרך כלל אנחנו חושבים שהשאלה היחידה היא אם הטוב יגיע. אם יגיע, זו ברכה. אם לא, זו קללה. אבל הסוכה מגלה שיש שאלה נוספת, ואולי חשובה יותר: לאן הוא מגיע.

טוב שמגיע למקום שמוכן לקבל אותו נקלט בו, ממלא אותו ומצמיח אותו. אותו טוב עצמו, כשהוא מגיע למקום שעדיין אינו יכול להכיל אותו, לא נקלט. הוא גולש. ומים שגולשים מן הכלי לא נשארים בחוץ. הם לוקחים איתם את מה שהיה בתוכו.

הקללה איננה שאין מים. הקללה היא שהמים מגיעים במידה שהכלי שלנו עוד לא יכול להכיל.

וזה לא קורה רק בסוכה.

הכרתי משפחה כזאת.

הוא היה אברך סטנדרטי, אבל איכותי מאוד. וראו את זה על הבית. הילדים. איכות. תמיד חיפשו שם רצינות לחיים. במשך שנים הם חיו בדוחק. לא עוני מבהיל, אלא הדוחק השקט שמכיר כל מי שגר בבית חרדי גדול: עוד חודש שצריך לגמור, עוד הלוואה שצריך להחזיר, עוד גמ"ח שצריך לפנות אליו. בלילות, כשהילדים כבר ישנו, ישבו אבא ואמא מול המספרים, חישבו, מחקו וחישבו שוב. כמה פעמים אמרו זה לזה "אם רק היה לנו", וכמה פעמים התפללו על זה.

ואז נפטרה הסבתא. היא הייתה אשה זקנה ועשירה, שחיה כל השנים בצניעות גמורה, כך שאיש במשפחה לא ידע עד כמה היא עשירה. בצוואה השאירה להם סכום שלא העזו אפילו לחלום עליו.

בהתחלה הכסף מילא רק את מה שהיה חסר. החובות נסגרו, הדירה שופצה, והילדים קיבלו נעליים חדשות בלי לחכות לפסח. זה היה בדיוק מה שהתפללו עליו, וזה היה טוב. ברוך ה' מודים להקב"ה על כל הטוב.

אחר כך בא הרכב המפואר. בשיח חברים במרפסת של המקווה הוא מסביר לחבריו 'זה לא העניין הרכב, זה הנוחות לבני הבית'. ברוך ה' כשזוכים לתת לבני הבית עם כל הלב, רואים ברכה.

אחר כך באה החופשה הראשונה. הם אמרו לעצמם 'מגיע לנו, אחרי כל השנים האלה', ובאמת היה מגיע להם. אחריה באה עוד חופשה, והפעם בחו"ל. האבא מעונג לגמרי 'להחליף אוויר לילדים לקראת הלימוד התוסס של הזמן הבא בעזרת השם יתברך'. אחר כך מכשיר כשר 'רק לעבודה' נכנס הביתה. הבגדים התחלפו, לא בבת אחת, רק נעשו קצת יותר מעודכנים. שיהיה מוכבד.

השיחות בשולחן השבת עברו לאט מהפרשה אל התכונות לקיץ. על שיפוץ הבית 'עם מדרגות ספירלה ולולייניות בעיצוב אישי'. ועל חתונה מפוארת 'שיהיה לנחת רוח להורים היקרים שלנו, שעבדו קשה לגדל אותנו'.

אחר כך נכנס לתוך הבית פיתום ורעמסס. שיפוצים בשתי מיליון שקל. בחנוכת הבית בעל הבית דורש בהתלהבות בנוכחות רב העיר 'הרי זה ממש מה שחז"ל אמרו שלושה מרחיבין דעתו של אדם דירה נאה וכלים נאים'.....

אף אחד לא החליט לשנות את הבית. ההורים רק הרשו לעצמם, כל פעם עוד קצת, וכל הרשאה כזאת נראתה בזמנה סבירה לגמרי. אבל שנה אחר כך, הבית כבר היה בית אחר.

רק אז הבינו את מה שלא ידעו קודם. הדוחק לא היה רק צער. הוא היה גם גדר. בלי שהרגישו, הוא שמר על צורת הבית: על הפשטות, על סדרי העדיפויות, על מה שמדברים עליו ועל מה שלא צריך. כשהכסף הגיע, הוא לא הרס את הקירות בבת אחת. הוא פשוט נכנס פנימה, והקירות זזו ממקומם כדי לפנות לו מקום.

וחשוב לומר: אף אחד כאן לא חטא. הכסף לא היה כסף רע, וההורים לא היו אנשים רעים. שוב: מדובר באברך איכותי מאוד. הכסף היה בדיוק מה שהתפללו עליו. הבעיה הייתה שהוא הגיע כקיתון, לבית שהיה בנוי לכוס. הבית ידע להיות עם מעט, ועוד לא למד להיות עם הרבה. לכן השפע לא נקלט בתוכו, אלא שינה את צורתו.

"עושר שמור לבעליו לרעתו", אומר קהלת. קהלת לא אומר שהעושר עצמו רע. הרע הוא עושר שנכנס לבית שעוד לא נבנה כדי להכיל אותו. אותו עושר, בבית שהיה בנוי ומוכן לקבל אותו, יכול היה להיות ברכה גדולה.

עד שיגיע אחרון שבישראל

הגשם אכן מגיע בסוף, אבל גם אז הוא לא מגיע מיד. ההלכה בונה סדר הדרגתי ומדויק בדרך שבה אנחנו פונים אליו.

בשמיני עצרת, ביום שבו יוצאים מן הסוכה, מתחילים לומר בתפילה "משיב הרוח ומוריד הגשם". אנחנו מזכירים את הגשם ומשבחים את הגבורה שבו, אבל עדיין לא מבקשים שירד. ההבדל הזה בין הזכרה לבקשה מפורש במשנה. רבי אליעזר אומר שם: "לא אמרתי לשאול, אלא להזכיר".

זו הבחנה עדינה, ויש בה עומק גדול. רוב בני האדם מכירים רק שני מצבים ביחס לדבר שהם צריכים. או שאני רוצה משהו, ואז אני מבקש אותו. או שאני לא רוצה אותו, ואז אני לא מבקש.

רבי אליעזר מגלה מצב שלישי: **אני רוצה אותך בכל ליבי, ודווקא מפני שאני רוצה אותך באמת, אני מבקש ממך לא לבוא עכשיו. אני מזכיר אותך, משבח אותך, מודה שאני תלוי בך, ובאותה נשימה אומר: עוד לא.**

זו לא פשרה בין שני רצונות. שני הצדדים אמיתיים במלואם, באותו רגע ובאותה תפילה. אני צריך אותך, ואל תבוא עכשיו.

הסתירה הזאת אינה בעייה שצריך לתפור אותה, אלא דרך חיים. התורה בונה בתוכה חג שלם. באותם ימים ממש שבהם מנסכים מים על המזבח, ומקיפים בהושענות שכולן תחינה על מים, אנחנו יושבים בסוכה ומקווים שהגשם לא ירד. כל החג אנחנו מחזיקים את שני הדברים יחד, ולא מוותרים על אף אחד מהם.

ומתי סוף סוף מבקשים? בארץ ישראל, רק בשבעה במרחשוון, חמישה עשר יום אחרי החג. רבן גמליאל מסביר במשנה מדוע מחכים כל כך: "כדי שיגיע אחרון שבישראל לנהר פרת."

נעצור בכדי להתבונן על זה רגע, כי יש כאן משהו מפליא.

עם שלם עומד ומחכה. השדות יבשים, הבורות ריקים, וכולם יודעים שבלי גשם אין שנה. ובכל זאת לא מבקשים. כי אי שם בדרך, ליד נהר פרת, עוד הולך יהודי אחד שעלה לרגל לירושלים ועכשיו חוזר לביתו. אם הגשם ירד עכשיו, הוא ייתפס באמצע הדרך, בלי גג מעל ראשו. הגשם שהוא ברכה לכל השדות יהיה בשבילו סבל. הברכה של עם שלם ממתינה לאדם אחד שעוד לא הגיע הביתה.

כאן התורה מוסיפה שכבה חדשה. ראינו שהגשם צריך לדעת מתי לרדת. עכשיו מתברר שהוא צריך לדעת גם על מה, ועל מי, הוא יורד. אותו גשם שמשקה את השדה מציף את מי שעדיין בדרך. הברכה מחכה לבית: היא לא יורדת עד שמי שאמור לקבל אותה נמצא במקום שבו הוא יכול לקבל אותה.

אבל מה קורה כשהגשם כבר ירד, והבית עוד לא נבנה? כשאי אפשר עוד לחכות, כי השפע כבר כאן?

יש בחורה שגדלה בבית מסודר מאוד. הכול היה במקומו: שולחן ערוך, בגדים מגוונים, ילדים מחונכים. רק דבר אחד לא היה בבית הזה, והוא חום. לא היו חיבוקים, לא היו מילים טובות, ואיש לא אמר "את הכל בשבילי". היא למדה מגיל צעיר לא לבקש, ואחר כך למדה גם לא להצטרך. כשהגיעה לשידוכים, מי שהכיר אותה ידע מה חסר לה. ובאמת מצאו לה בחור שהוא ההיפך הגמור מהבית שבו גדלה: חם, רגשי ומרעיף. בחור שאומר מילה טובה בכל הזדמנות, שזוכר כל פרט קטן, שהלב שלו פתוח לגמרי. כולם אמרו: זה בדיוק מה שהיא צריכה. א בעשערטע שידוך. והם צדקו. זה באמת היה בדיוק מה שהיא צריכה. רק לא בכמות הזאת, ולא בבת אחת.

דווקא מפני שמעולם לא קיבלה חום, לא היה בה מקום להכיל אותו. כל מילה חמה שלו הרגישה לה כמו דרישה שהיא לא יודעת למלא. כל קרבה הרגישה כמו לחץ. היא התרחקה, והוא, שלא הבין מה קורה, ניסה לתקן בדרך היחידה שהכיר: נתן עוד. וככל שנתן יותר, היא נסגרה יותר. הוא שפך קיתון. והיא, שמעולם לא החזיקה אפילו כוס, לא ידעה איפה לשים את כל זה.

השנים הראשונות היו קשות מאוד, והם נאלצו לעבור דרך ארוכה. הוא היה צריך ללמוד למזוג בכוס, טיפה אחרי טיפה, ולחכות שהטיפה הקודמת תיקלט לפני שהוא נותן את הבאה. היא הייתה צריכה ללמוד, לאט ובכאב, להרחיב את הכלי שלה, ולהאמין שהשפע הזה לא ייקח ממנה את עצמה. לא חסרה אהבה בבית הזה. היה בו יותר ממה שהיא יכלה לשאת. וזו בדיוק הנקודה: כשהשפע כבר הגיע לפני שהכלי מוכן, הפתרון אינו לסלק אותו. הפתרון הוא לבנות את הכלי תוך כדי, בסבלנות, ולמדוד את השפע לפי מה שהכלי מסוגל לקבל באותו רגע.

לפעמים הגשם מחכה עד שנגיע הביתה. ולפעמים הוא כבר יורד, ואין ברירה אלא ללכת הביתה תחתיו, צעד אחרי צעד.

הגשם שחיכה למי שיעבוד

שבת אחת אחרי שיוצאים מן הסוכה, פותחים את התורה מחדש מן ההתחלה, בפרשת בראשית.

וכמעט בעמוד הראשון, עוד לפני שהאדם עומד על רגליו, התורה עוצרת כדי לספר לנו על הגשם:

"וכל שיית השדה טרם יהיה בארץ, וכל עשב השדה טרם יצמח, כי לא המטיר ה' אלהים על הארץ, ואדם אין לעבד את האדמה."

רש"י מגלה כאן פרט מפתיע. הצמחים כבר נבראו ביום השלישי, אבל הם לא יצאו מן האדמה. הם עמדו על פתח הקרקע וחיוכו, עד היום השישי. כלומר, העולם כולו היה מוכן. הזרעים היו באדמה, השפע עמד מעליה, ובכל זאת הגשם לא ירד. למה? התורה עונה במפורש: "ואדם אין לעבד את האדמה."

הגשם לא חיכה לזמן מסוים. הוא חיכה לאדם. הוא חיכה למי שיעבוד. כדי להבין למה, צריך לחשוב מה קורה לגשם שיורד על אדמה שאיש לא עבד. אדמה שלא נחרשה היא קשה וסגורה. המים לא חודרים לתוכה, אלא זורמים על פניה. הם שוטפים את העפר, עושים בוך ומצמיחים קוצים. אותם מים בדיוק, שבשדה מעובד נספגים, מגיעים לשורשים והופכים ללחם, בשדה עזוב הופכים לסחף שלוקח איתו את השכבה הטובה של האדמה.

כלומר, הכלי של הגשם הוא העבודה. החריש הוא מה שפותח את האדמה כך שתוכל לקלוט. בלי עבודה אין כלי, ובלי כלי הגשם אינו ברכה.

וזה סוד הפסוק **"ואדם אין לעבד את האדמה"**. לא רק האדמה צריכה עיבוד. גם החיים צריכים. אדם שלא עבד על עצמו, שלא חרש בתוכו, שלא פירק את הגושים הקשים שבנפשו ולא הכין תלם שבו משהו חדש יוכל להיקלט, אין לו כלים. וכשהשפע יורד עליו, הוא לא נקלט. הוא זורם על פני השטח, ולוקח איתו את מה שהיה שם קודם.

זה מה שקרה לבית שקיבל את הירושה, וזה מה שקרה לבחורה שקיבלה את האהבה. בשני המקרים הגשם היה טוב, אבל השדה עוד לא היה חרוש.

הגשם שיורד כשאין אדם שיעבד את האדמה אינו ברכה. הוא קללה. ורש"י ממשיך ומסביר את הסדר עד סופו: **"ואין מכיר בטובתם של גשמים."**

וכשאדם יודע שהם צורך לעולם, התפלל עליהם וירדו."

יש כאן שלושה שלבים. קודם אדם בא לעבוד. אחר כך הוא ידע, כלומר הכיר בכך שהגשם הוא צורך ולא דבר מובן מאליו. אחר כך התפלל. ורק אחרי כל אלה הגשם ירד.

וזה בדיוק מה שאנחנו עושים בכל שנה מחדש. בשמיני עצרת אנחנו מזכירים את הגשם ומזכירים בגבורתו. בשבעה במרחשוון אנחנו שואלים אותו. ורק אחר כך הוא יורד. בכל שנה, בתקופה שבין הסוכה לחשוון, אנחנו חוזרים בעצם אל היום השישי של הבריאה, ועוברים מחדש את הסדר שבו ירד הגשם הראשון לעולם.

הדבר הראשון שהתורה מספרת על הגשם הוא שהוא חיכה למי שיעבוד.

שעות ספורות לפני שבת

אבל אותה פרשה עצמה מספרת גם על מי שלא ידע לחכות. והפעם, האדם כבר עובד. **"ויניחתי בגן עדן, לעבדה ולשמרה."** מה שהיה חסר בעולם לפני כן, עכשיו קיים. יש מי שחורש ויש מי ששומר. הכלי מוכן. חסר רק דבר אחד, והוא הזמן.

עץ הדעת. התורה לא אומרת שהפרי שלו היה רע. להפך, היא מתארת אותו כ**"טוב למאכל, ותאוה לעינים"**. בספרי הקבלה והחסידות מובא עפ"י חז"ל, שאילו המתין אדם עד כניסת השבת, שעות ספורות בלבד, הפרי היה מותר לו. ויש שפירשו שהפרי היה ערלה: עץ שעוד לא הגיע זמנו, כמו כל עץ שנוטעים, שגם אחרי כל העבודה שהשקיעו בו אסור לאכול מפירותיו שלוש שנים.

אם כך, החטא לא היה בעצם הפרי. אדם לא לקח דבר רע. הוא לקח את פרי העבודה לפני שהבשיל, טוב שעדיין לא הגיע זמנו להיות שלו.

ושימו לב מה הנחש מבטיח: **"ביום אכלכם ממנו, ונפקחו עיניכם."** הוא לא מבטיח שבעוד שנים יבינו, וגם לא בעוד כמה שעות. הוא מבטיח שהיום, עכשיו, הם ידעו. זה כל הפיתוי. הנחש לא פיתה בפרי עצמו. הוא פיתה במהירות.

זכרו את המשפט הזה: **הנחש לא מוכר לאדם דבר רע. הוא מוכר לו קיצור דרך אל דבר טוב.** ומה שהוא ניצל היה הקושי האנושי העמוק ביותר: לחיות בלי לדעת. לעבוד, לחרוש ולזרוע, ולא לראות עדיין שום תוצאה. לא לדעת אם כל העבודה הזאת תצמיח משהו.

חטא עץ הדעת הוא, אם כן, הרצון לדעת את התוצאה לפני שהיא הבשילה. אדם עמד ליד הברכה, ולא עמד בה. במקום לחכות שתינתן לו, הוא חטף אותה. וזה בדיוק מה שהסוכה באה ללמד. הסכך עשוי כך שרואים דרכו את הכוכבים. השמים מעל הראש, קרובים וגלויים, ואנחנו יושבים תחתם ולא מושכים אותם אלינו. אנחנו לומדים לשבת ליד הטוב בלי לקחת אותו לפני זמנו. סוכות אינו מלמד אותנו איך לקבל ברכה. הוא מלמד אותנו איך לעמוד ליד ברכה ולא לחטוף אותה.

את החטא הזה אפשר לראות גם בחיים שלנו. אדם מחליט לעבוד על הכנס שלו. באמת וברצינות. הוא לומד, מתבונן בעצמו, נוצר את לשונו. שלושה שבועות עוברים בשקט, והוא כבר מרגיש אדם אחר. הוא אומר לעצמו, ואולי גם לאשתו: השתנית.

ואז, ביום שישי אחד, בלחץ של לפני שבת, הכול מתפרץ. כמו פעם, ואולי אפילו יותר.

והוא מסיק: זה לא עובד. אני פשוט כזה. ומאותו רגע הוא מפסיק לעבוד, וחוזר להיות מי שהיה.

העבודה שלו הייתה אמיתית. מה שהרס אותה לא היה הנפילה, אלא הצורך לדעת. הוא אכל את הפרי לפני שבת. הוא רצה לדעת כבר עכשיו שהשתנה, ולא היה מוכן לחיות בתוך השאלה עוד שנה, ועוד שנה. ולכן כשנפל, הוא קרא את הנפילה כתשובה סופית.

שינוי אמיתי צומח כמו עץ. יש שנים שבהן אין בו פרי בכלל, ויש שנים שבהן כבר יש בו פרי, אבל עוד אסור לאכול ממנו. מי שדורש מהעץ פרי מוגמר בשנה הראשונה, יגיע בסוף למסקנה שהעץ לא שווה כלום, ויעקור אותו.

אדם אחר פותח עסק. הוא עובד קשה, יומם ולילה. הרעיון טוב, הלקוחות הראשונים מרוצים, ומשהו באמת מתחיל לזוז.

אבל הוא כבר רוצה לראות את זה גדל. עוד סניף, עוד עובדים, עוד פרסום. הכסף לצמיחה הזאת עוד לא קיים, אז הוא לוקח הלוואה. וכשההלוואה לא מספיקה, הוא משעבד את הדירה.

העסק לא נכשל מפני שהיה עסק רע. הוא נכשל מפני שדרשו ממנו לתת פירות לפני שהשורשים שלו העמיקו. ובסוף, מה שהלך יחד איתו היה הבית.

"ויגרש את האדם."

וכאן שני הסיפורים של המאמר נפגשים.

בסוכה, הברכה ניתנת לפני זמנה, והאדם נאלץ לצאת מביתו.

בגן עדן, הברכה נלקחת לפני זמנה, והאדם מגורש מביתו.

פעם הטוב מקדים לבוא אל האדם, ופעם האדם מקדים לבוא אל הטוב. אבל התוצאה זהה, כי זה אותו חוק משני הצדדים: טוב שבא שלא בזמנו מוציא את האדם מן הבית. העבודה היא שלנו. אנחנו אחראים לחרושי, לזרוע ולבנות את הכלי. אבל הזמן איננו שלנו. ולכן ההמתנה איננה הפסקה בעבודה. היא חלק ממנה, ואולי החלק הקשה מכולם.

ותן טל ומטר לברכה

נחזור לרגע לסוכה, אל הטיפה הראשונה.

עכשיו אפשר להבין מה כולם מרגישים כשהם מרימים את הראש. זו לא רק אכזבה על ערב שנהרס. בכל שנה אנחנו חוזרים לשבת תחת השמים, בבית שביר, קרובים לשמים כמו שהיה אדם בגן עדן. וכשהטוב מגיע מוקדם מדי, אנחנו קמים ויוצאים מן הבית, בדיוק כמו אז. הטיפה הראשונה מעוררת בנו זיכרון ישן מאוד: זיכרון של אדם שפגש טוב לפני זמנו, ונאלץ לצאת מביתו.

והתשובה של התורה איננה לבקש פחות. כל החג אנחנו מבקשים מים, כי בלעדיהם אין חיים. התשובה היא ללמוד לבקש בסדר הנכון. קודם לעבוד ולבנות את הכלי. אחר כך להכיר בטובה ובערכה. אחר כך להמתין, עד שהבית יהיה מוכן ועד שהאחרון שבדרך יגיע אליו. ורק אז לשאול.

השנה, פרשת נח נקראת ממש ביום שלפני שמתחילים לשאול גשם. בשבת נקרא על מים שאין להם מידה, על עולם שלם שנשטף בשפע שלא היה לו כלי. ובמוצאי אותה שבת, שעות ספורות אחריה, נעמוד ונבקש: **"ותן טל ומטר לברכה."**

אנחנו לא מבקשים סתם גשם. אנחנו מבקשים גשם לברכה. ההבדל בין המבול לבין הגשם שאנחנו מבקשים אינו במים עצמם, כי אלה אותם מים. ההבדל הוא אם הם מגיעים במידה ובזמן שבהם אפשר לקבל אותם.

כי שפע אינו נמדד בכמותו. הוא נמדד בשאלה אם יש לך בית שיכול להכיל אותו, ואם כבר הגעת אליו.

שאלה לסיום:

כשאנו המעגל התפלל והקדים את זמנם של ירידת הגשמים, מה משמעות השינה שישן אחריה שבעים שנה?